

660 SAYILI KHK GEREKÇESİ

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler ve uluslararası ticaretin kazandığı boyutlar işletmelerin faaliyetleri ile ilgilenen kişi ve kuruluşların sayısını her geçen gün artırmaktadır. Bu kişilerin işletmeler hakkındaki temel bilgi kaynağı ise kamuoyuna açıklanan finansal tablolarıdır.

Finansal tabloların güvenilirliği, işletmelerin faaliyetleri ile ilgilenen kişi ve kuruluşların işletmeler hakkında doğru bilgi edinmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Ekonomik hayatın belirleyicisi konumuna gelen bu güvenin sağlanması için, işletmelerin gerçekleştirdikleri işlemlere ve faaliyetlere ilişkin olarak kamuya açıkladıkları finansal tablolardaki bilgilerin doğruluğunun ve yasal düzenlemelere uygunluğunun düzenli olarak denetlenmesi gerekmektedir.

Denetim: denetlenecek unsurların, bu unsurlara ilişkin olarak önceden belirlenmiş kriterlere uygunluk derecesini belirlemek için kanıt toplanması ve bu kanıtların değerlendirilmesi neticesinde elde edilen sonuçların ilgililere raporlanması faaliyetlerinden oluşan sistematik bir süreç olarak tanımlanmaktadır.

Denetim, bir doğruluk, uygunluk ve akılcılık sorgulaması olduğundan, denetim faaliyetinin bizzat kendisinin de kalite ve güvenilirlik sorgulamasının yapılması bir zorunluluktur. Denetimde kalite ve güvenilirliğin teminatı ise, denetim faaliyetinin önceden belirlenmiş standartlara uygunluğuna bağlıdır.

Denetim faaliyetinin kimler tarafından ne şekilde yapılacağı ve sonuçlarının nasıl raporlanacağına kurallara bağlanması demek olan denetim standartlarının belirlenmesi konusunda dünyadaki uygulamalara bakıldığında, bu alanda birçok ulusal ve uluslararası mesleki kuruluş bünyesinde çalışmalar yapıldığı görülmektedir.

Uluslararası alanda kabul görece denetim standartlarının belirlenmesi anlamında dünyadaki en etkin kuruluş Uluslararası Muhasebeciler Federasyonudur. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu kendi bünyesinde bulunan Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu aracılığı ile Uluslararası Denetim Standartlarını belirlemektedir.

Amerika Birleşik Devletlerinde, Amerika Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Enstitüsü bünyesinde denetim standartlarını yayımlayan Denetim Standartları Kurulu oluşturulmuştur.

Avrupa Birliğinde yasal mali denetim uygulamasına 1984 tarihli 84/253/ECC sayılı 8 numaralı Direktif yön vermekteyken, muhasebe ve denetim alanında yaşanan uluslararası skandallar, Avrupa Birliğini, bu alanda daha kapsamlı bir düzenleme yapma yoluna sevk etmiştir. Bu amaçla, Revize 8 numaralı Direktif olarak bilinen 2006/43/EC sayılı Direktif kabul edilerek, 29/6/2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe konulmuş ve üye ülkelere gerekli düzenlemeleri yapabilmeleri için iki yıllık bir geçiş süresi tanınmıştır. Üye ülkelerde yasal denetim (statutory audit) konusundaki düzenlemelerin büyük ölçüde harmonizasyonunun sağlanmasını amaçlayan Direktif başlıca aşağıda yer alan hususları içermektedir:

- Her üye ülke, yasal denetçilerin ve denetim firmalarının onaylanmasından sorumlu yetkili mercileri belirleyecektir.
- Üye devletteki yetkili otoriteler sadece iyi şöhrete sahip kişi ya da firmalara onay verebilirler. Bu iyi şöhretin tehlikeye düşmesi durumunda onay geri alınacaktır.
- Bir denetçinin yasal denetim gerçekleştirme konusunda yetkili kılınması için en az üniversite düzeyinde eğitim görmüş olması, teorik bir eğitimden geçmiş olması, bir staj döneminden geçmesi ve mesleki yeterlilik sınavında başarılı olması gerekmektedir. Mesleki yeterlilik sınavı yasal

denetime ilişkin gerekli teorik bilgiyi ve bu bilgiyi uygulama yeteneğini ölçmeye yönelik olmalıdır. Sınavın en azından bir bölümü yazılı olmalıdır.

- Üye devletler, her bir yasal denetçi ve denetim firmasının elektronik ortamda sicilinin tutulmasını ve bu sicildeki bilgilerin güncellenmesini sağlamalıdır. Sicil bilgileri elektronik ortamda kamunun erişimine açık olmalıdır.

- Üye ülkeler, yasal denetçilerin, teorik bilgi, mesleki beceri ve değerlerinin yeterli düzeyde olduğunu teyit etmeye yönelik sürekli eğitim programlarına katılmalarını ve sürekli eğitim konusunda öngörülen koşullara uymayanların uygun yaptırımlara tabi olmalarını sağlayacaklardır.

- Yasal denetçi ya da denetim firması denetlenen kuruluşun bağımsız olmalıdır ve denetlenen kuruluşun karar alma sürecinde hiçbir şekilde yer almamalıdır.

- Direktif, tüm yasal denetçiler ve denetim firmaları için bir kalite güvencesine tabi olma zorunluluğu getirmektedir. Kalite güvence sistemi, incelenen yasal denetçiler ve denetim firmalarından bağımsız bir şekilde organize edilmeli ve kamu gözetimine tabi olmalıdır. Yasal denetimler ayrıca uluslararası standartlara uygun şekilde gerçekleştirilmelidir.

- Üye ülkeler yasal denetime ilişkin yetersiz uygulamaların belirlenmesi, düzeltilmesi ve önlenmesine yönelik etkin soruşturma ve yaptırım sistemleri oluşturacak, denetçiler ve denetim firmalarına ilişkin alınan önlemlerin ve öngörülen yaptırımların uygun bir şekilde kamuya açıklanmasını sağlayacaktır.

- Üye ülkeler, yasal denetçiler ve denetim firmaları için etkin bir kamu gözetimi sistemi organize edecekler ve tüm denetçiler ve denetim firmaları kamu gözetimine tabi olacaklardır. Bu sistem ile gerektiği hallerde denetçi ve denetim firmaları hakkında soruşturma yapılabilecek ve gerekli önlemler alınacaktır. Sistem şeffaf olmalıdır.

- Denetçi ve denetim firmalarının görevlendirilmeleri sürecinde, denetçi ve denetim firmasının, denetlenen şirketin finansal tablolarını hazırlayan kimselerden bağımsız olmaları gözetilmelidir.

- Denetçi ya da denetim firması, ancak denetçinin denetimi tamamlamasını engelleyen önemli bir etkenin varlığı halinde o denetim görevinden alınabilecektir. Görevden alma ve çekilme halleri sorumlu gözetim otoritelerine açıklanmalıdır.

- Üye ülkeler, onay, tescil, kalite güvencesi, soruşturma ve disiplin konularında bir ya da birden fazla yetkili otorite belirleyecektir. Yetkili otoriteler, işbirliği içinde ve çıkar çatışmasına yol açmayacak şekilde organize edilmelidir. Yetkili otoritelerde çalışanlara mesleki sır saklama yükümlülüğü getirilmelidir.

- Üye ülkelerdeki yetkili otoriteler, Avrupa Birliğinde geçerli menkul kıymetleri ilgilendiren denetim raporlarını düzenleyen üçüncü ülke denetçi ve denetim firmalarını sicile kaydedecekler ve bunlar üye ülkenin gözetim, kamu güvencesi, soruşturma ve yaptırım uygulamalarına tabi olacaklardır. Üçüncü ülke denetim firmalarının tescil ve gözetim konusunda eş sistemlere tabi olması halinde bu uygulamalardan muafiyet sağlanacaktır.

Ülkemizde ise bağımsız denetim alanında aşağıda ayrıntılarıyla açıklandığı üzere dağınık bir yapı söz konusudur. Kamu gözetimi fonksiyonunu icra edecek yetkili bir otorite ise bulunmamaktadır.

Türkiye’de, bağımsız denetim uygulamalarının geçmişi çok eski değildir. İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının faaliyete geçmesi ve izleyen yıllarda banka ve diğer finansal kuruluşların talepleri, bağımsız denetimin başlaması ve gelişmesinde önemli etken olarak kabul edilebilir. 1987 yılında bankacılık sektörü için bağımsız denetimin zorunlu hale getirilmesi ile ilk zorunlu denetim uygulaması başlamıştır.

Denetim mesleği ilk olarak. 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile tanımlanmıştır. Ancak bu Kanunda denetim mesleğinin yürütülmesine ve denetime ilişkin standart ve ilkelere ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)'nun bankacılık sektöründe bağımsız denetime ilişkin standartları belirlemek amacıyla oluşturduğu Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik ile Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Yetkilerinin Geçici veya Sürekli Olarak Kaldırılması Hakkında Yönetmelik 2002 yılında yürürlüğe konulmuştur. Ayrıca, konuya ilişkin olarak 2006 yılında da Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır.

Sermaye piyasasında bağımsız denetim uygulamasının temeli. 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve 1996 yılında yürürlüğe konulan Seri: X, No: 16 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğ ile atılmıştır. Denetim standartları alanındaki düzenleme ise 2006 yılında Seri: X, No:22 Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ ile yapılmıştır.

3/10/2003 tarihinde yürürlüğe giren Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik uyarınca enerji piyasasında bağımsız denetime ilişkin yapılan düzenlemeler. Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerine paralellik arz etmektedir. Bu yönetmelik, enerji piyasasında faaliyet gösteren lisans sahibi tüzel kişiler, sertifika sahibi gerçek ve tüzel kişiler ile yetki belgesi sahibi resmi ve özel şirketlerin bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi, bu denetimleri yapacak bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve yetkilerinin geçici ya da sürekli olarak kaldırılmasına ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.

Sigorta ve reasürans şirketleri de finans sektörünün önemli kurumlarından sayılmakta olup, bu alan özel mevzuatla düzenlenmiş bulunmaktadır. Nitekim Türkiye'de 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu, sigorta ve reasürans şirketlerinin faaliyetlerini düzenlemektedir. Hazine Müsteşarlığı bu Kanundan aldığı yetkiyle 8/9/2003 tarihinde yürürlüğe giren Sigorta ve Reasürans Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmeliği yayımlamıştır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, Türkiye'de denetim alanında yetkili bulunan çeşitli kurumların kendi görev alanları ile ilgili olarak farklı düzenlemeler yaptığı ve bunun sonucunda dağınık bir yapının oluştuğu gözlenmektedir. Benzer tespitler, 2005 yılında Türkiye'deki muhasebe ve denetim alanındaki uygulamalar hakkında Dünya Bankası tarafından hazırlanan Standartlara ve Kanunlara Uyum Raporunda (ROSC) da açıkça dile getirilmektedir.

Bağımsız denetim alanındaki bu dağınık yapı, çeşitli Kurumların mevzuatında yer alan farklı hükümler nedeniyle işletmeler nezdinde yapılan denetimlerde farklı usul ve tekniklerin uygulanması ve bir işletme adına aynı dönemde birden fazla denetim raporu düzenlenmesi sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca bağımsız denetim alanında kamu gözetim fonksiyonunu icra edecek bir yetkili otoritenin olmaması bu alandaki uygulamaların sıhhatini de etkilemekte ve kamuoyuna bu konuda yeterince güvence vermemektedir.

Bu nedenle, ülkemizde bağımsız denetim konusunda bütüncül bir hukuki yapının oluşturulabilmesi için bu konuda nihai yetki ve sorumluluğa sahip bir kuruma ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu ihtiyaca 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda yer verilmiş ve denetim standartlarının, Türkiye Denetim Standartları Kurulu kuruluncaya kadar, kamu tüzel kişiliğini haiz ve Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) ile ilişkili bir Kurul tarafından belirlenmesi ve bağımsız denetim uygulamalarına yönelik olarak bir kamu gözetim sisteminin kurulması öngörülmüştür. Ayrıca, muhasebe ve bağımsız denetim alanında atılacak adımlar Şirketler Hukuku Faslı müzakerelerinin açılması için önem arz etmektedir.

Nitekim bu kapsamda oluşturulan ve Avrupa Birliği yetkililerine iletilen strateji belgesi ve müzakere pozisyon belgesinde bağımsız denetim ve kamu gözetimi alanında tek ve yetkili olarak faaliyette bulunacak Türkiye Denetim Standartları ve Kamu Gözetimi Kuruntunun 2008 yılı sonuna kadar kurulmasına yönelik taahhütte bulunulmuştur.

Dünya uygulamasına baktığımızda gerek muhasebe standartları gerekse denetim standartlarına yönelik kuruluşların büyük ölçüde meslek örgütleri bünyesinde olduğu, buna karşın bu kuruluşların gözetiminin daha çok kamu ağırlıklı birimler tarafından yapıldığı gözlemlenmektedir. Ancak yaşanan finansal yolsuzluklar farklı arayışları gündeme getirmiş olup, bu kapsamda pek çok ülkede, muhasebe ve denetime ilişkin düzenlemelerin tamamen meslek kuruluşları tarafından gerçekleştirilmesinin artık kabul edilemez olduğu yönünde irade oluşmuştur. Pek çok ülkede meslekten bağımsız yeni düzenleyici kurumlar oluşturulmaktadır. Büyük ülkelerin çoğunda (ABD, İngiltere ve Kanada dahil) gözetim kurumlarının sorumluluk alanında, denetçilere lisans verilmesi, muhasebe ve denetim standartlarının belirlenmesi, denetim performansının izlenmesi ve gerekli uygulama önlemlerinin alınması gibi her türlü düzenleyici faaliyet bulunmaktadır. Standartlara uyumun sağlanması ve meslekten ayrı bağımsız otoritelerin oluşturulmasına yönelik trende uygun olarak Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu için de benzer bir yapının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Türkiye'de bağımsız denetim alanındaki dağınık yapıyı ortadan kaldırmak amacıyla denetim standartlarının tek elden belirlenmesi ve kamu gözetim sistemi kapsamında; bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirme ve tescil, mesleki etik kurallarının belirlenmesi, bağımsız denetim kuruluşları ve denetim uygulamalarının kontrolü, sürekli eğitim, kalite güvencesi ile soruşturma ve disiplin faaliyetlerine ilişkin nihai sorumluluğu üstlenecek kamu tüzel kişiliğini haiz ve idari özerkliğe sahip Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun kurulması hedeflenmektedir.

Ayrıca Kanun Hükmünde Kararname ile;

- Farklı otoriteler tarafından aynı alanda farklı düzenlemeler yapılmasının neden olduğu bağımsız denetim alanındaki karmaşanın ortadan kaldırılması.
- Mali tabloların ülke genelinde tek tip düzenlenmesi ve denetim standartlarında yeknesaklığın sağlanması.
- Etkin bir kamu gözetim sistemi oluşturularak bağımsız denetim alanında gerekli kalite ve güvenilirliğin sağlanması,
- Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlanması,
- Mali tabloların, uluslararası gelişmeler ve uluslararası standartlarla uyumlu ulusal denetim standartları uyarınca denetlenmesi,
- İşletmelerimizin mali gücünün, karşılaştırılabilir ölçeklere göre hesaplanabilmesini temin ederek rekabet güçlerinin artırılması.
- İşletmelerimizin bağımsız denetimden geçen mali tablolarının uluslararası alanda kabul görmesi ile kredi bulmalarının kolaylaştırılması,
- Daha güçlü ve şeffaf bir sermaye piyasasının oluşturulması,
- Kayıt dışı ekonomiyle mücadelede katkı sağlaması,
- Ülkemizde finansal tablo hazırlanmasında uygulamada birlik sağlanması,
- Daha güçlü ve şeffaf bir sermaye piyasasının oluşturulması,

- Finansal tablolara uluslararası alanda geçerlilik kazandırılarak uluslararası sermayenin ülkemize çekilmesine katkı sağlanması,
 - Uluslararası standartlarla paralel Türkiye Muhasebe Standartlarını belirlemek ve piyasaları ve uluslararası gelişmeleri izleyerek uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm üretmek üzere Kurulun etkin bir şekilde örgütlenmesi ve kurumsal bir yapıya kavuşturulması,
- amaçlanmaktadır.

660 SAYILI KHK MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Türkiye'de belirli alanları düzenlemek ve denetlemekle görevlendirilen kurum ve kurullara kendi alanlarında yapılacak finansal tablo denetimini de düzenleme yetkisi verilmiştir. İlgili kurum ve kurullara verilen bu yetki neticesinde ülkemizde bağımsız denetim alanında parçalı bir yapı oluşmuştur. Bu parçalı yapının sonucu olarak denetim standartlarının belirlenmesi ve denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesi gibi alanlarda ilgili kurum ve kurullar arasında farklı uygulamalar gündeme gelmektedir.

Diğer taraftan, Dünyada muhasebe ve denetim alanında yaşanan skandallar ülkeleri finansal denetim alanında daha sıkı tedbirler almaya sevk etmektedir. Avrupa Birliğinin 2006/43/EC sayılı Direktifi bu yönelimin somut bir örneğidir. Direktifin en belirgin özelliği, üye ülkelerin denetim alanında kalite güvence ve kamu gözetim sistemi oluşturmalarını öngörmesidir.

Kanun Hükmünde Kararname ile, Türkiye'de bu alandaki dağınık yapının giderilmesi ve kamu gözetimi alanındaki eksikliğin ortadan kaldırılması amacıyla yetkin bir otoritenin kurulması hedeflenmektedir.

Madde ile, Kanun Hükmünde Kararname amacı; ülkemizde bağımsız denetim alanında mevcut olan parçalı yapının ortadan kaldırılarak uygulama birliğinin, denetimde gerekli güven ve kalitenin sağlanması ve bu alanda Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlanması amacıyla uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarına paralel Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak, denetim standartlarını belirlemek, denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve bunların faaliyetlerini denetlemek ve bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmak yetkisini haiz olan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun kuruluş ve görevleri ile ilgili esasları düzenlemek şeklinde belirlenmektedir.

MADDE 2- Madde ile, uygulama birliğini sağlamak üzere Kanun Hükmünde Kararnamede geçen bazı kavramlar açıklanmaktadır. Ayrıca, Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlamak amacıyla 8 numaralı Direktifte getirilen ilkelerin tanımına da Direktifte geçtiği şekliyle yer verilmektedir.

MADDE 3- Madde ile, Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz ve idari özerkliğe sahip. Başbakanlıkla ilişkili Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun kurulması öngörülmekte ve Kurum teşkilatının Kurul ve Başkanlıktan oluştuğu hükme bağlanmaktadır.

MADDE 4- Madde ile, Kurumun karar organı olan Kurulun nasıl oluşacağı hüküm altına alınmaktadır. Buna göre, Bakanlar Kurulu tarafından atanan ve dokuz üyeden oluşan Kurulun denetim alanında yetkili kurum ve kurullar ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının temsilcilerinden oluşması öngörülmektedir.

Ayrıca, Başkanın Bakanlar Kurulu tarafından atanması. İkinci Başkanın ise Başkanın önerisi üzerine Kurul tarafından seçilmesi hükme bağlanmaktadır.

Kurul üyeliklerine atanacaklarda aranacak şartlar belirlenmektedir. Burada genel şartların yanında kurumun faaliyet alanında en az on yıllık tecrübe sahibi olması şartıyla. Kurul üyesi olacak kişilerin Kurumun faaliyet alanında belirli bir birikime sahip olması ve böylece Kurulun daha nitelikli ve bağımsız denetim alanında yetkin kişilerden oluşması amaçlanmaktadır.

Kurul üyelerinin çoğunluğunun, uyum sağlanması öngörülen Avrupa Birliği müktesebatı doğrultusunda, uygulayıcı olmayan ancak bağımsız denetim alanında yetkin kişilerden oluşması amaçlanmaktadır. Görevlerini yerine getirirken tam bir bağımsızlık içinde hareket etmelerini teminen. Kurul üyeliğine atanacakların son üç yılda bağımsız denetim faaliyetinde bulunmamış olması, bir bağımsız denetim kuruluşunun yönetim kurulu üyesi olmaması, bir bağımsız denetim kuruluşunca istihdam edilmemiş ya da doğrudan veya dolaylı olarak bir bağımsız denetim kuruluşu ile ortaklık ilişkisinin olmaması zorunluluğu getirilmektedir.

MADDE 5- Madde ile, Kurul üyelerinin görev süreleri, boşalan üyeliklere atama yapılmasının esasları ve görevlerinin sona erme esaslarına ilişkin hükümler düzenlenmektedir.

MADDE 6- Kurul üyeliği görevinin layığıyla yerine getirilebilmesi, görevin ifası için gerekli zamanın ayrılmasını ve Kurul kararlarından etkilenen taraflara eşit mesafede olunmasını gerektirir. Madde ile, bu hususlar dikkate alınarak. Kurul üyelerinin görevleri sırasında yapamayacakları işler ile diğer yasaklar tahdidi olarak sayılmakta ve mal beyanına ilişkin olarak Kurul üyelerine özel bir düzenleme getirilmektedir.

MADDE 7- Madde ile, Kurul üyelerinin verecekleri kararlarda dürüst ve tarafsız olmaları gerektiği için göreve başlamadan önce görevlerini dikkat, dürüstlük ve tarafsızlık ile yerine getirecekleri konusunda Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu huzurunda yemin etmelerine ilişkin bir hüküm getirilmektedir.

MADDE 8- Madde ile, Kurulun görevini yerine getirirken bağımsız olduğu ve hiçbir kimseden emir ve talimat almayacağı hükme bağlanmaktadır. Ayrıca bu maddede Kurulun toplanma şekli, karar alma usulü, kararların tekemmülü, tebliği ve Resmi Gazetede yayımlanması gibi hususlar düzenlenmektedir.

MADDE 9- Madde ile, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun görev ve yetkileri düzenlenmektedir.

Kurula, uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarına uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak yetkisiyle birlikte denetim alanında uygulama birliğini sağlamak ve denetlenmiş finansal tablolara uluslararası pazarlarda geçerlik kazandırmak amacıyla, yapılacak olan denetimlerde kullanılacak olan denetim standartlarını oluşturmak ve yayımlamak ile bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki faaliyetlerini tam bir dürüstlük ve tarafsızlık içinde mesleki yetkinlik ve özenle yapmalarını sağlayacak gözetim görev ve yetkisi verilmektedir. Kurulun, değişik işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için bağımsız denetime tabi olup olmama gibi hususlarda düzenleme yapmaya yetkili olması amaçlanmaktadır.

Ülkemizde denetim alanında kamu gözetimi fonksiyonunu icra edecek yetkili bir otorite bulunmamaktadır. Uyum sağlanması öngörülen Avrupa Birliği müktesebatı doğrultusunda Kurula denetim alanında kamu gözetimi yapma görev ve yetkisi de verilmektedir. Kurulun bu kapsamda, bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyetleri ile denetim çalışmalarının, Kurumca yayımlanan standart ve düzenlemelere uyumunu gözetlemek ve denetlemek; inceleme ve denetimler sonucunda, aykırılıkları saptanan bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyet izinlerini askıya almak veya iptal etmek yetkilerini haiz olması öngörülmektedir. Ayrıca Kurul, Avrupa Birliği 8 numaralı şirketler hukuku direktifinde kamu gözetiminin kapsamına yönelik olarak belirtilen hususlara uyum sağlamak için; bağımsız denetim yapacak meslek mensuplarına yönelik olarak yapılacak sınav, yetkilendirme, tescil, sürekli eğitim faaliyetleri, mesleki etik kurallarının belirlenmesi, inceleme ve denetimler sonucunda aykırılıkları saptanan bağımsız denetçilerin faaliyet izinlerinin askıya

alınması veya iptali, disiplin ve soruşturma işlemleri ile bunlara yönelik olarak oluşturulacak kalite güvence sistemini gözetlemek ve bu alanlardaki eksikliklerin düzeltilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak yetkileri ile teçhiz edilmektedir. Bağımsız denetim alanında nihai yetkiye sahip olacak Kurula. Kanun Hükmünde Kararname uyarınca öngörülen amaçların gerçekleştirilmesine ilişkin tedbirleri ve kararlar almak ve düzenleme yapmak görev ve yetkisi de verilmektedir.

MADDE 10- Madde ile, Başkanlığın Başkan. Başkan Yardımcıları ve hizmet birimlerinden oluştuğu hükme bağlanmaktadır.

MADDE 11- Madde ile, Başkanın sorumlulukları belirlenerek, bu sorumluluğun sınırları tespit edilmekte ve İkinci Başkanın hangi hallerde Başkana vekâlet edeceği belirtilmektedir.

MADDE 12- Madde ile, iyi yönetimin temel unsurlarından biri olarak, yetki ve sorumlulukların açık bir şekilde düzenlenmesi gerektiğinden hareketle Başkanın Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yerine getireceği görevler ile yetkileri açıklığa kavuşturulmaktadır. Ayrıca. Başkanın, Kurula ilişkin olmayan görev ve yetkilerinden bir kısmını, sınırlarını açıkça belirlemek ve yazılı olmak kaydıyla alt kademelere devredebileceği öngörülmektedir.

MADDE 13- Madde ile, Başkana görevlerinde yardımcı olmak üzere atanan Başkan Yardımcılarının nitelikleri Kurul üyelerinin taşınması gereken nitelikler ile paralellik sağlanarak düzenlenmektedir.

Ayrıca, iş akış süreçlerinin etkinliğinin sağlanması bakımından yetki devrinin yapılabilmesinin çağdaş yönetimin bir gereği olması sebebiyle Başkan Yardımcılarının gerektiğinde yetkilerinin bir kısmını hukukun genel ilkeleri çerçevesinde alt kademelere devredebilecekleri öngörülmektedir.

MADDE 14- Madde ile, Kurumun Daire Başkanlığı şeklinde teşkilatlanmış hizmet birimlerinden oluşacağı belirtilmektedir. Ayrıca, Kurumda gereksiz birimler oluşturularak hantal bir yapılanma içerisine girilmesinin ve performansın düşmesinin önüne geçebilmek için de daire başkanlıklarının sayısı dokuz ile sınırlanmakta ve bunların Kurumun önerisi ve Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 15- Madde ile, söz konusu personelin kadro karşılığı sözleşmeli statüde istihdam edileceği belirtilmektedir. Görülen hizmetin önemi gereği, Kurumda çalışacak personelin belirli niteliklere sahip olması gerektiğinden, bu nitelikteki personelin ücret ve mali haklar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olduğu ilkesi benimsenmektedir.

Diğer taraftan. Kurumun yeni oluşacak olması nedeniyle, görevlerini herhangi bir aksama olmaksızın yerine getirebilmesi için ilgili kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelden ihtisasına ihtiyaç duyulanların gerekli hallerde Kurumda geçici olarak görevlendirilebilmesi sağlanmaktadır. Bu şekilde görevlendireceklerde muhasebe ve denetim uygulamalarında ve gerekli duyulan diğer hususlarda ihtisas sahibi olmalarına azami dikkatin gösterilmesi. Kurumun etkinliği açısından hayati öneme haizdir.

Ayrıca, Kurul üyeleri ve kurum personelinin, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca soruşturma izinlerinin Kurul Başkan ve üyeleri için Bakan, Kurum personeli için ise Başkan tarafından verileceği belirtilmektedir.

MADDE 16- Madde ile, meslek personelinin kimlerden oluştuğu, meslek personeli olarak atanacaklarda aranılacak şartlar ve meslek personelinin yeterlik esasları belirlenmektedir.

Ayrıca, meslek personelinin mesleğe alınmaları, atanmaları, yetiştirilmeleri, giriş ve yeterlik sınavları ile çalışma usul ve esaslarının Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir.

MADDE 17- Madde ile, Kurul Başkan ve üyelerinin aylık ücretlerinin: en yüksek Devlet memuruna her mali haklar kapsamında yapılan her türlü ödemeler toplamını geçmemek üzere, Bakanın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenmesi hüküm altına alınmaktadır.

Ayrıca, ihtiyaç duyulan yetkin elemanların temini ve hizmete devamının sağlanması bakımından kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilmesi öngörülen Kurum personelinin ücretleri ile diğer mali ve sosyal haklarının, Kurul üyeleri için belirlenen ücret tavanını geçmemek üzere, Bakanlar Kurulunca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Kurul tarafından tespit edilmesi öngörülmektedir.

MADDE 18- Madde ile. Kurum Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine tabi olduğu belirtilmektedir.

Ayrıca, kamu görevlisi iken Kurul üyeliğine atananlardan Kurul üyeliği sona erenlerin geldikleri göreve dönmelerinde, atama işlemlerinde vuku bulabilecek gecikme halinde mağduriyetlerini önlemek üzere üç ayı geçmemek üzere kurumdaki özlük haklarının devam etmesi öngörülmekte ve aynı hükmün, özel sektörde çalışmakta iken üye olarak atananlar hakkında da uygulanacağı düzenlenmektedir.

MADDE 19- Madde ile, Kurumun gelirlerinin, giderlerini karşılama esas olduğu ve bütçesinin 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde düzenlenmesi öngörülmekte ve genel bütçeden Kuruma Hazine yardımı yapılabileceği belirtilmektedir.

Böylece, Kurumun görevlerini tam bir bağımsızlık içinde yürütmesini sağlamak ve uyum sağlanması öngörülen Avrupa Birliği müktesebatı doğrultusunda, bağımsız denetçiler ve denetim kuruluşlarının etkilerinden uzak olmasını teminen. Kurumun yeterli biçimde finanse edilmesi amaçlanmaktadır.

Buna göre, Kurumun gelirlerinin; Hazine yardımı, muhasebe ve denetim standartlarının telif hakları ve diğer gelirlerden oluştuğu hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 20- Madde ile. iç denetimin. Kurulca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Böylece, Kurumun faaliyetleri performans denetimine tabi tutularak Kurumun daha ekonomik, verimli ve etkili bir şekilde çalışması sağlanacak ve Kurum, bütçesini hazırlarken yapacağı faaliyetleri göz önünde bulunduracaktır. Bu sayede. Kurumun bütçesine göre faaliyet yapması ve bunun performans denetimi ile ölçülmesi temin edilmiş olacaktır. Kurumun performansına göre hazırlayacağı faaliyet raporunun, mali tablolar ve bütçe kesin hesabı ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması sağlanarak Meclis denetimi de gerçekleştirilmiş olacaktır.

Kurumun yıllık faaliyet raporu, Sayıştayın mali denetim raporu ile Kurul kararları ve ikincil düzenlemeler, işlemler, araştırma ve soruşturmalar her yılın Mayıs ayı sonunda Kurumun internet sayfasında ve resmi bültenleriyle kamuoyunun bilgisine sunulacak ve böylece kamuoyu denetimine de imkân sağlanmış olacaktır.

MADDE 21- Madde ile, geçici veya belli bir ihtisas gerektiren nitelikteki işler için hizmet satın alınması yoluna gidilebileceği hüküm altına alınmaktadır.

Ayrıca, Kurula, bağımsız denetim konusundaki bilgi ve deneyimlerinden yararlanmak amacıyla, alanında uzmanlaşmış kişiler ve akademisyenlerden oluşan çalışma ve danışma komisyonları oluşturabilme imkânı sağlanmakta ve bu komisyonlarda çalıştırılan kişilere yapılacak ödemelerin tutarı belirlenmektedir.

MADDE 22- Madde ile, Kurumda istihdam edilecek personele ilişkin kadro unvan ve dereceleri ile bu kadroların nasıl kullanılacağı belirlenmektedir.

MADDE 23- Madde ile, tanımlar maddesinde içeriği açıklanan kamu yararını ilgilendiren kuruluşlar yönünden önemine binaen özel düzenlemelere yer verilmektedir. Diğer taraftan, Avrupa Birliği ülkelerinde de bu tür işletmeler yönünden farklı düzenlemelere yer verilmektedir.

Böylece bu işletmelerin taşıdıkları önem nedeniyle sadece bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenmesi öngörülmekte ve Kurumun, kamu yararını ilgilendiren kuruluşların kalite güvence sistemi incelemelerini yapacak bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesi sürecinde, bu işletmelerin ilgili olduğu sektörü düzenleme ve denetleme yetkisini haiz kurul, kurum veya kuruluşların görüşünü alması hüküm altına alınmaktadır. Bu sayede, halen kendi alanları ile sınırlı olarak bağımsız denetim alanında yetki kullanan ilgili kurum, kurul ve kuruluşların bu tecrübelerinden azami düzeyde yararlanılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, Kuruma, bağımsız denetim kuruluşlarının belirlenmesine yönelik olarak kendisine tanınan yetkiyi kullanırken, kamu yararını ilgilendiren kuruluşlarının ilgili olduğu sektörü düzenleme ve denetleme yetkisini haiz kurul, kurum veya kuruluşlarca talep edilmesi halinde, bunların görüşünü almak suretiyle sektörün özelliğine göre farklı ölçütler belirlemesi esası getirilmektedir. Böylece, bağımsız denetim alanında yetkileri ortadan kalkacak ilgili kurum, kurul ve kuruluşların bu alandaki talep ve ihtiyaçlarının en üst düzeyde karşılanması sağlanarak gerek bağımsız denetim gerekse bu alandaki kamu gözetiminin etkin bir şekilde yerine getirilebilmesi için gerekli tedbirlerin alınması hedeflenmektedir.

MADDE 24- Madde ile, bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçilerin, denetledikleri finansal tablo, finansal bilgi ve raporlara ilişkin olarak hazırladıkları bağımsız denetim raporlarının denetim standartlarına aykırı olması ile bu raporlardaki yanlış, eksik ve yanıltıcı bilgi ve kanaatler nedeniyle doğabilecek zararlardan hukuken sorumlu oldukları hüküm altına alınmaktadır. Ayrıca, bağımsız denetim kuruluşları ile bağımsız denetçilerin verdikleri hizmetlerden doğabilecek zararları karşılamak amacıyla sorumluluk sigortası yaptırmak zorunda olduğu ve bu hususlara ilişkin ayrıntıların Hazine Müsteşarlığının görüşü alınarak Kurulca belirlenmesi öngörülmektedir.

MADDE 25- Madde ile, denetimde gerekli güven ve kaliteyi sağlamak üzere bağımsız denetim kuruluşlarınca gerçekleştirilmiş denetim çalışmalarının Kurum standart ve düzenlemeleri çerçevesinde gözden geçirilmesi ve bu kuruluşların faaliyetlerinin Kurum düzenlemelerine uygunluğunun denetimi ile harcanan kaynakların nitelik ve niceliği, alınan denetim ücreti ve denetim kuruluşunun iç kontrol sistemi ile ilgili değerlendirmesini kapsayan kalite güvence sistemi incelemeleri yapılması öngörülmektedir.

Ayrıca, incelemelerin, uyum sağlanması öngörülen Avrupa Birliği müktesebatı doğrultusunda, kamu yararını ilgilendiren kuruluşları denetleyen bağımsız denetim kuruluşları için asgari üç yılda bir, diğerleri için ise asgari altı yılda bir yapılması hükme bağlanmaktadır.

Diğer taraftan, bağımsız denetçilerin kalite güvence sistemi incelemelerinin de usul ve esasları Kurum tarafından belirlenen ilkelere uygun olarak Kurum tarafından yapılması ve bu incelemelerin yürütülmesi için Kurum bünyesinde yeterli sayıda kalite güvence uzmanı istihdam edilmesi öngörülmektedir.

Kurumun yeni kurulacak olması nedeniyle denetim alanında bir boşluğun oluşmaması ve bu alanda tecrübe sahibi kişilerden de faydalanılması amacıyla Kurumun bahsedilen incelemeleri kendi meslek personeli eliyle yürütebileceği gibi, gerekli hallerde kanunlarla belirli alanları düzenleme ve denetleme yetkisini haiz olan kurum ve kurulların denetim birimleri vasıtasıyla da yürütülmesine imkân verilmektedir.

Bunun yanında, inceleme sonuçlarının, şeffaflık ilkesinin bir sonucu olarak, her yıl kamuoyuna açıklanması öngörülmekte ve ayrıca, yapılan incelemeler neticesinde kendilerine tanınan sürede gerekli tedbirleri almayan bağımsız denetçiler ve denetim kuruluşları hakkında uyarı, lisansın askıya alınması veya iptali dahil uygun yaptırımların uygulanması esası getirilmektedir. Böylece

Avrupa Birliği 8 numaralı Direktifinde öngörülen şeffaflık ilkesine ve kalite güvence sisteminin etkinliği için gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik belirlemelerine de uyum sağlanmış olacaktır.

MADDE 26- Madde ile, kanuni defterlerin Kurulca yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak tutulması ve finansal tabloların bu standartlara göre düzenlenmesi şartı getirilmekte ve Kurula değişik işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için uluslararası muhasebe standartlarından farklı düzenlemeler yapma yetkisi verilmektedir.

MADDE 27- Madde ile, Kurulun yetkilerinin çıkaracağı yönetmeliklerle belirleneceği, kamuoyunun bilgileneşmesi, tarafların görüşlerinin alınması ve saydamlığın sağlanması açısından düzenleme taslaklarının en az yedi gün süre ile duyurulması hüküm altına alınmaktadır.

Denetim standartlarının belirlenmesinde Kurul tek yetkili olmakla birlikte, kanunlarla belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kurulmuş bulunan kurum ve kurullara, Kurulun onayını almak ve Kurul tarafından yayımlanan standartlarda yer alan esaslara uygun olmak kaydıyla Türkiye Denetim Standartlarına ek olarak kendi alanları için geçerli olacak ayrıntıya ilişkin sınırlı düzenlemeler yapabilme imkânı tanınmaktadır. Benzer bir düzenleme, muhasebe standartları yönünden 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda da yer almaktadır. Böylece bu alandaki dağınlık yapının ortadan kaldırılması ve Kurulun bu alanda tek yetkili otorite olması keyfiyeti pekiştirilmektedir.

MADDE 28- Madde ile, uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek üzere, Kanun Hükümünde Kararname uyarınca yapılacak tebligatlar hakkında 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanması öngörülmektedir.

MADDE 29- Madde ile, Kurum faaliyetlerinin aksamadan devamı için çeşitli süreçlerde Kurum tarafından ilgili kurul, kurum ve kuruluşlardan istenilecek görüşlerin Kuruma belirli bir süre içinde bildirilmesi öngörülmektedir.

MADDE 30- Kurul kararların hemen uygulanması gerekmektedir. Aksi halde oluşacak belirsizlik hem denetim sektörüne hem de ülke ekonomisine zarar verebilecektir. Madde ile, Kurulun vereceği kararların kısa sürede kesinleşmesini sağlayarak belirsizliği ortadan kaldırmak için Kurulun düzenleyici ve denetleyici kararlarına karşı açılacak davaların ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülmesi hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 31- Madde ile, bağımsız denetim zorunluluğunun 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunuyla getirilmesi ve denetim ve denetçiye ilişkin genel hükümlerin söz konusu Kanunda bulunması nedeniyle Kanun Hükümünde Kararnamede hüküm bulunmayan haller için 6102 sayılı Kanuna atıf yapılmaktadır.

MADDE 32- Madde ile, Kurumun, diğer düzenleyici ve denetleyici kurumlar gibi 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun ilgili cetveline işlenmesi sağlanmakta ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 1- Madde ile, uygulamada boşluk oluşmaması amacıyla Kurum tarafından bağımsız denetim ve kamu gözetimi alanında yayımlanacak standart ve düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar ilgili alandaki mevcut düzenlemelerin uygulanmasına devam olunacağı hüküm altına alınmaktadır. Ayrıca, denetim standartları ve bağımsız denetimle ilgili olarak diğer kanunlarda yer alan hükümlerden bu Kanun Hükümünde Kararnameye aykırılık teşkil eden hükümlerin uygulanmayacağı belirtilmektedir.

GEÇİCİ MADDE 2- Madde ile, ilk Kurul üyelerinin atanmasına ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir. Ayrıca, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun yürürlükten kaldırılan ek 1 inci maddesine dayanılarak atanan Kurul Başkan ve üyelerinin görevlerinin Kanun Hükümünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte sona ereceği belirtilmekte ve bunların atanan üyeler göreve başlayıncaya kadar görevlerine devam edeceği hüküm altına alınmaktadır.

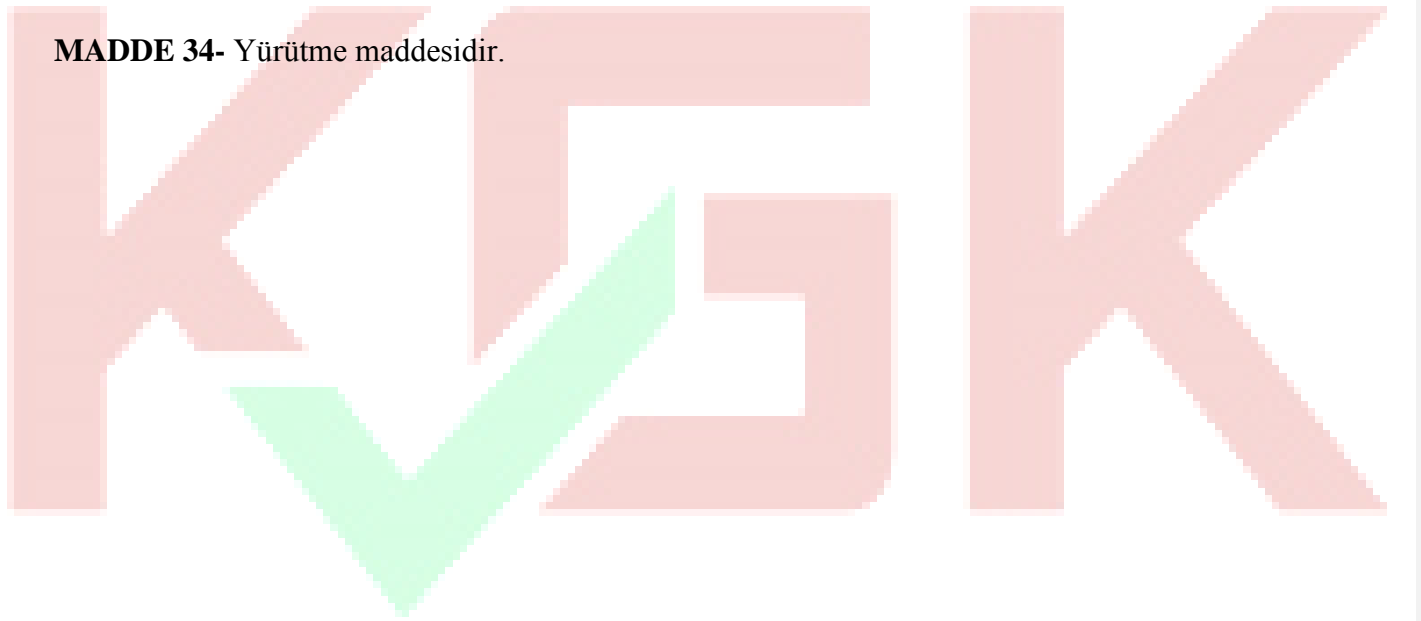
GEÇİCİ MADDE 3- Madde ile, Kurulda kararların tarafsız olarak alınmasını, işlerin düzenli bir şekilde yapılabilmesini ve kurumsal hafızanın devamını sağlamak üzere Kurulun ilk oluşumunda Başkan hariç olmak üzere Kurul üyelerin dörtte birinin iki yılda bir yenileneceği, ikinci yılın sonunda kura sonucu üyelikleri sona eren üyelerin bir defalığına tekrar atanabileceği hükme bağlanmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 4- Madde ile, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunda uzman ve uzman yardımcısı olarak görev yapan personelin Kurum tarafından yapılacak sınavda başarılı olmaları halinde aynı unvanlı kadrolara atanacağı belirtilmektedir. Ayrıca Kurumun yeni olması nedeniyle kurumun görev alanıyla ilgili kurum ve kuruluşlardan uzman personel istihdamına imkân veren düzenleme yer almaktadır.

GEÇİCİ MADDE 5- Madde ile, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun her türlü varlıkları, borç ve alacakları, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıtları ve diğer dokümanları ile nakit ve benzerlerinin kuruma devredilmesi hakkında düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 33- Yürürlük maddesidir.

MADDE 34- Yürütme maddesidir.

K a m u G ö z e t i m i K u r u m u